

SXEDIO.50N

2.7.1917: Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΗΓΕΙΤΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΚΗΡΥΣΣΕΙ ΕΚΠΤΩΤΟ. ΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΣ ΣΤΟΥΣ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ ΤΗΣ ΑΝΤΑΝΤ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΟΥΣ ΑΓΓΛΟΥΣ Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΜΠΑΙΝΕΙ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ ΠΡΟΣΠΑΘΩΝΤΑΣ ΝΑ ΚΕΡΔΙΣΕΙ ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΕΔΑΦΟΣ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΧΑΘΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΦΙΛΟΓΕΡΜΑΝΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

Παρά τις επανειλημμένες αποτυχίες τους στο Νομοθετικό Συμβούλιο οι Έλληνες δεν κάμφθηκαν και επανήλθαν τον Ιούλιο και ενέκριναν ένα ενωτικό υπόμνημα προς τον υπουργό Αποικιών, μέσω του Υπάτου Αρμοστού στη Λευκωσία και ένα άλλο προς τον πρωθυπουργό της Ελλάδας μέσω του προξένου της χώρας στην Κύπρο.

Αυτό έγινε λίγες μόνο μέρες μετά την είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο το **1917**.

Με το υπόμνημα προς τον πρωθυπουργό της Ελλάδας εκδηλωνόταν η επιθυμία των Κυπρίων να αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα της Ελλάδας.

Στο υπόμνημα προς τον πρωθυπουργό της Ελλάδας οι Έλληνες Κύπριοι επισύναπταν και το υπόμνημα που είχαν στείλει και προς τον υπουργό Αποικιών.

Με το υπόμνημα προς την Ελληνική Κυβέρνηση της οποίας ηγείτο πλέον ο Ελευθέριος Βενιζέλος είχε διαφωνήσει ο Φίλιος Ζαννέτος.

Αυτό συνέβαινε γιατί ο Ζαννέτος ως βέρος βασιλικός δεν ήθελε να σταλεφ στον Βενιζέλο ενωτικό υπόμνημα γιατί την περίοδο αυτή η Ελλάδα συγκλονιζόταν από εσωτερικές διαμάχες.

Ο Βενιζέλος είχε ήδη ηγηθεί Κυβέρνησης στη Θεσσαλονίκη εναντίον του Βασιλιά και κήρυξε το βασιλιά έκπτωτο και στηριζόταν πλέον στους συμμάχους της ΑΝΤΑΝΤ και ιδιαίτερα στους Άγγλους και μπήκε στον Πρωτο Παγκόσμιο Πόλεμο από τις **2 Ιουλίου 1917** προσπαθώντας να κερδίσει το έδαφος που

είχε χαθεί με την άρνηση του φιλογερμανού Βασιλιά Κωνσταντίνου.

Ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος είχε αρνηθεί να εισέλθει στον πόλεμο με αποτέλεσμα να χαθεί και η προσφορά της Βρετανίας για παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα.

Αναφερόταν στο υπόμνημα προς τον υπουργό Αποικιών μέσω του Αρμοστή υπο ημερομηνία **16/29 Ιουλίου 1917**:

Εν Πλάτραις (Κύπρου) τη **16/29 Ιουλίου 1917**

Εντιμότητα,

1. Οι Έλληνες Βουλευταί Κύπρου εκπροσωπούντες τα αισθήματα του ελληνικού πληθυσμού της Νήσου, γινόμεθα άπαξ έτι ερμηνείς των αισθημάτων αυτού σεβασμού και τιμής προς το βρετανικόν Έθνος, προς τους μεγάλους αγώνας του οποίου υπέρ της επικρατήσεως των φιλελευθέρων αρχών εν τω κόσμω και του δικαίου των μικρών εθνών βαθυτάτην αισθάνεται συμπάθειαν και διαβιβάζομεν άπαξ έτι τας διαπύρους ημών ευχάς υπέρ της τελειωτικής κατισχύσεως των ενδόξων Βρετανικών όπλων.

2. Οι Κύπριοι, εντιμότητα, από της πρώτης στιγμής της εγκαταστάσεως των Βρετανικών αρχών εν τη πατρίδι ημών, δυνάμει της μεταξύ Αγγλίας και Τουρκίας συνθήκης του **1878** χαιρετίσαντες μετ' ευλόγου χαράς την τόσω ευτυχή δι' ημάς πολιτικήν μεταβολήν, εξεδηλώσαμεν ζωηρότατα τα αισθήματα ημών ευγνωμοσύνης προς την Μεγάλην Βρετανίαν και κατεστήσαμεν ευθύς αμέσως κατ' επίσημον τρόπον γνωστά τα αισθήματα ημών ταύτα και τας εθνικάς βλέψεις του Κυπριακού λαού. Εκτοτε και μέχρι σήμερον διαρκώς και επιμόνως εις πάσαν ευκαιρίαν επαναλαμβάνομεν προς την Μεγάλην Βρετανίαν το αίτημα της Εθνικής ημών αποκαταστάσεως, αίτημα δίκαιον και ιερόν και αναλόγους απευθύνομεν εκκλήσεις προς τε την Κυβέρνησιν της Αυτού Βρετανικής Μεγαλειότητος και την φιλελευθέραν συνείδησιν του μεγάλου Βρετανικού Έθνους. Η υφισταμένη εν τούτοις μετά της Τουρκίας Συνθήκη του **1878** ημπόδιζε την εκ μέρους της Βρετανικής

Κυβερνήσεως αποδοχήν του αιτήματος ημών και τούτο υπήρξε το διαρκώς εις ημάς προβαλλόμενον κώλυμα διά την εκπλήρωσιν των αιωνίων πόθων του Κυπριακού Λαού.

3. Ο Πανευρωπαϊκός Πόλεμος και η εις τούτον ανάμιξις της Τουρκίας έσχεν ως αποτέλεσμα και την κατάργησιν της Συνθηκης του **1878**, η δε Κύπρος δια του διαγγέλματος της Αυτού Μεγαλειότητος της **5** Νοεμβρίου **1914** προσηρτάτο επί τω σκοπώ της διακυβερνήσεως αυτής εις τας κτήσεις της Μεγάλης Βρετανίας. Η Κύπρος ούτω διά της καταλύσεως της Συνθήκης του **1878**, δύναται να διεκδικήση το δικαίωμα όπως, υπό την ισχυράν προστασίαν της Μεγάλης Βρετανίας και την σκέπη των φιλελευθέρων αρχών, ας πάντοτε αύτη περιείπεν ακουσθή η κατ' επανάληψιν διατυπωθείσα αυτής θέλησις η αφορώσα την εθνικήν αυτής αποκατάστασιν.

4. Και δεν λησμονούμεν, εντιμότητα, ότι αυτή η Αγγλική Κυβέρνησις, εν γνώσει των αισθημάτων ημών και των βλέψεων και δεόντως εκτιμώνσα ημών τους πόθους προσέφερε τω **1915** την Κύπρον εις το ελληνικόν βασίλειον. Και η μεν ελληνική Κυβέρνησις διά λόγους εκφεύγοντας την αρμοδιότητα του ημετέρου ελέγχου ηρνήθη την τόσω εις ημάς αρεστήν προσφοράν της Αγγλικής Κυβερνήσεως. Αλλ' η ηθική σημασία του γεγονότος τούτου, προς ο μετ' ευγνωμοσύνης απεβλέψαμεν, παραμένει ακεραία και αποτελεί την έμπρακτον εκ μέρους της αγγλικής Κυβερνήσεως αναγνώρισιν των εθνικών δικαίων της Κύπρου.

5. Ο ελληνισμός σύμπας από της ενάρξεως του πολέμου, μνήμων των μεγάλων προς αυτόν ευεργεσιών των Προστατίδων δυνάμεων, μετά συμπαθείας απέβλεψε προς της Μεγάλης Βρετανίας και των Συμμάχων αυτής τον αγώνα. Ιδιαίτατα δε ημείς οι Κύπριοι μετά βαθείας συγκινήσεως και ζωηρού ενθουσιασμού ηκούσαμεν το μέγα κήρυγμα του δικαίου των εθνοτήτων, εξαγγελλλόμενον παρά της Μεγάλης Βρετανίας και των συμμάχων αυτής ως τον σκοπόν του μεγίστου εν τη ιστορία πολέμου, καθ' όσον το κήρυγμα τούτο

εναρμονίζεται πλήρως προς την ελληνικήν ψυχήν, την ελληνικήν Ιστορίαν και τας παραδόσεις του ελληνικού έθνους και ενέπνευσε συγχρόνως εις τας φυχάς ημών την πίστιν της πραγματώσεως των ασβέστων εθνικών ημών ελπίδων και πόθων.

6. Επιφανές τμήμα του ελληνισμού και η Κύπρος, εμπειπιστευμένη την τύχην αυτής εις τας χείρας της Μεγάλης Βρετανίας, ευρίσκει καθήκον της, ιδιαίτατα κατά τους παρόντας καιρούς, να υπομνήση εις την κραταιάν Αγγλίαν, την σημαioφόρον των φιλελευθέρων ιδεών, την ελληνικότητα αυτής και να αξιώση ευλαβώς παρ' αυτής όπως αποδώση την Κύπρον εις το Βασίλειον της Ελλάδος, μεθ' ου συνδέουν ημάς, οι άρρηκτοι και προαιώνιοι δεσμοί του αίματος της ιστορίας, της εθνικής συνειδήσεως και του εθνικού χαρακτήρος. Καθ' ην ώραν το Ελληνικόν Βασίλειον, εντιμότητα, συνταυτίσαν την τύχην αυτού με την τύχην της Πατρίδος Σας, αγγνωίζεται παρά το πλευρόν σας, τρέφομεν βαθύτατα την πίστιν, ότι η προστάτις ημών και του Ελληνισμού δύναμις θα αποδώση δικαιοσύνην εις τον Κυπριακόν Λαόν, εφαρμόζουσα επ' αυτού τας μεγάλας αρχάς, υπέρ των η ιδική σας και η ιδική μας φυλή αγωνίζονται απ' αιώνων και υπέρ των χύνουσι σήμερα το πολύτιμον αίμα των τέκνων των ενούντες την Κύπρον μετά της Ελλάδος δεν θα αποδείξητε μόνον εμπράκτως την ευγένειαν και ιερότητα του αγώνος σας, δεν θα αποδώσητε μόνον δικαιοσύνην εις ένα λαόν ευγενή και φιλελεύθερον, δίδοντες δίκαιον πέρας εις την μακράν αυτού ιστορικήν σταδιοδρομίαν, αλλά και θα χαλκεύσητε έτι μάλλον αρρήκτους και ισχυρούς τους ιερούς δεσμούς, οι οποίοι ενούσι την φυλήν ημών μετά της δικής σας και θα εδραιώσητε μίαν αιωνίαν ταυτότητα συμφερόντων και τυχών μεταξύ των δύο Κρατών. Συνήγορον λοιπόν των εθνικών ημών δικαίων απεκδεχόμεθα μετά την Θείαν Πρόνοιαν την μεγάλην ημών Προστάτιδα και εμπιστευόμεθα εις την ευγενή συνείδησιν του μεγάλου Βρετανικού Έθνους την εθνικήν ημών υπόθεσιν, κυρίως εις στιγμάς, καθ' ας ενούμενοι μετά της Ελλάδος θα ήτο δυνατόν να

συμβάλωμεν διά των μικρών ημών δυνάμεων εις επιτυχίαν του μεγάλου σκοπού.

Διατελούμεν μετά πάσης
προς την Υμετέραν Εντιμότητα υπολήψεως και τιμής

Προς την Αυτού εντιμότητα τον επί των Αποικιών Υπουργόν της Μεγάλης Βρετανίας
Εις Λονδίνον

(Μεταγλώττιση)

Εντιμότητα,

1. Οι Έλληνες Βουλευτές της Κύπρου που εκπροσωπούν τα αισθήματα του ελληνικού πληθυσμού της Νήσου, γινόμεστε για μια ακόμη φορά ερμηνευτές των αισθημάτων του σεβασμού και της τιμής προς το βρετανικό Έθνος, προς τους μεγάλους αγώνες του οποίου υπέρ της επικράτησης των φιλελευθέρων αρχών στον κόσμο και του δικαίου των μικρών εθνών αισθάνεται βαθύτατη συμπάθεια και διαβιβάζουμε για μια ακόμη φορά τις θερμές μας ευχές υπέρ της τελειωτικής κατίσχυσης των ένδοξων Βρετανικών όπλων.

2. Οι Κύπριοι, εντιμότητα, από την πρώτη στιγμή της εγκατάστασης των Βρετανικών αρχών στην πατρίδα μας, σύμφωνα με τη συνθήκη μεταξύ Αγγλίας και Τουρκίας του **1878** χαιρετίσαντες με εύλογη χαρά την τόσο ευτυχή για μας πολιτική μεταβολή, εκδηλώσαμε ζωηρότατα τα αισθήματα ευγνωμοσύνης μας προς τη Μεγάλη Βρετανία και καταστήσαμε ευθύς αμέσως κατά επίσημο τρόπο γνωστά τα αισθήματα μας αυτά και τις εθνικές βλέψεις του Κυπριακού λαού. Εκτοτε και μέχρι σήμερα διαρκώς και επίμονα σε κάθε ευκαιρία επαναλαμβάνουμε προς τη Μεγάλη Βρετανία το αίτημα της Εθνικής μας αποκατάστασης, αίτημα δίκαιο και ιερό και απευθύνουμε ανάλογες εκκλήσεις και προς την Κυβέρνηση της Αυτού Βρετανικής Μεγαλειότητας και τη φιλελεύθερη συνείδηση του μεγάλου Βρετανικού Έθνους. Η υφιστάμενη εν τούτοις

με την Τουρκία Συνθήκη του **1878** ημποδίζει την από μέρους της Βρετανικής Κυβέρνησης αποδοχήν του αιτήματος μας και αυτό υπήρξε το διαρκώς σε μας προβαλλόμενο κώλυμα για την εκπλήρωση των αιώνιων πόθων του Κυπριακού Λαού.

3. Ο Πανευρωπαϊκός Πόλεμος και η ανάμιξη σ' αυτόν της Τουρκίας είχε ως αποτέλεσμα και την κατάργηση της Συνθήκης του **1878**, η δε Κύπρος με το διάγγελμα της Αυτού Μεγαλειότητας της **5** Νοεμβρίου **1914** προσαρτάτο για τον σκοπό της διακυβέρνησης αυτής στις κτήσεις της Μεγάλης Βρετανίας. Η Κύπρος έτσι με την κατάλυση της Συνθήκης του **1878**, μπορεί να διεκδικήσει το δικαίωμα όπως, υπό την ισχυρή προστασία της Μεγάλης Βρετανίας και τη σκέπη των φιλελεύθερων αρχών, τις οποίες πάντοτε αυτή περιείπε ακουσθεί η κατ' επανάληψη θέληση που διατυπώθηκε που αφορά την εθνική της αποκατάσταση.

4. Και δεν λησμονούμε, εντιμότητα, ότι αυτή η Αγγλική Κυβέρνηση, γνωρίζοντας τα αισθήματα μας και τις βλέψεις και εκτιμώντας κατάλληλα τους πόθους μας πρόσφερε το **1915** την Κύπρο στο ελληνικό βασίλειο. Και η μεν ελληνική Κυβέρνηση για λόγους εκφεύγοντας από την αρμοδιότητα του ελέγχου μας αρνήθηκε την τόσο αρεστή σε μας προσφορά της Αγγλικής Κυβέρνησης. Αλλά η ηθική σημασία του γεγονότος αυτού, προς το οποίο αποβλέψαμε με ευγνωμοσύνη, παραμένει ακέραιη και αποτελεί την έμπρακτη αναγνώριση από μέρους της αγγλικής Κυβέρνησης των εθνικών δικαίων της Κύπρου.

5. Ο ελληνισμός ολόκληρος από την έναρξη του πολέμου, θυμούμενος τις μεγάλες ευεργεσίες προς αυτόν των Προστάδιδων δυνάμεων, απέβλεψε με συμπάθεια προς τον αγώνα της Μεγάλης Βρετανίας και των Συμμάχων της. Ιδιαίτατα δε εμείς οι Κύπριοι με βαθιά συγκίνηση και ζωηρό ενθουσιασμό ακούσαμε το μέγα κήρυγμα του δικαίου των εθνοτήτων να εξαγγέλλεται από τη Μεγάλη Βρετανία και τους συμμάχους της ως τον σκοπό του μεγαλύτερου πολέμου στην ιστορία, καθ' όσον το κήρυγμα αυτό

εναρμονίζεται πλήρως προς την ελληνική ψυχή, την ελληνική Ιστορία και τις παραδόσεις του ελληνικού έθνους και ενέπνευσε συγχρόνως στις φυχές μας την πίστη της πραγμάτωση των άσβεστων εθνικών μας ελπίδων και πόθων.

6. Επιφανές τμήμα του ελληνισμού και η Κύπρος, εμπιστευμένη την τύχη της στα χέρια της Μεγάλης Βρετανίας, ευρίσκει καθήκον της, ιδιαίτερα κατά τους παρόντες καιρούς, να υπομνήσει στην κραταιή Αγγλία, τη σημαioφόρο των φιλελεύθερων ιδεών, την ελληνικότητα της και να αξιώσει ευλαβώς από αυτή όπως αποδώσει την Κύπρο στο Βασίλειο της Ελλάδας, με το οποίο μας συνδέουν, οι άρρηκτοι και προαιώνιοι δεσμοί του αίματος της ιστορίας, της εθνικής συνείδησης και του εθνικού χαρακτήρα. Καθ' ην ώρα το Ελληνικό Βασίλειο, εντιμότητα, που συνταύτισε την τύχη του με την τύχη της Πατρίδας Σας, αγωνίζεται στο πλευρό σας, τρέφομεν βαθύτατα την πίστη, ότι η προστάτιδα δύναμη εμάς και του Ελληνισμού θα αποδώσει δικαιοσύνη στον Κυπριακό Λαό, εφαρμόζοντας σ' αυτόν τις μεγάλες αρχές, υπέρ των οποίων η δική σας και η δική μας φυλή αγωνίζονται από αιώνες και υπέρ των οποίων χύνουν σήμερα το πολύτιμο αίμα των τέκνων τους ενώνοντες την Κύπρο με την Ελλάδα δεν θα αποδείξετε μόνον έμπρακτα την ευγένεια και ιερότητα του αγώνα σας, δεν θα αποδώσετε μόνο δικαιοσύνη σε ένα λαό ευγενή και φιλελεύθερον, δίδοντας δίκαιο τέλος στη μακρά του ιστορική σταδιοδρομία, αλλά και θα χαλκεύσετε ακόμη μάλλον άρρηκτους και ισχυρούς τους ιερούς δεσμούς, οι οποίοι ενώνουν τη φυλή μας με τη δική σας και θα εδραιώσετε μια αιώνία ταυτότητα συμφερόντων και τυχών μεταξύ των δύο Κρατών. Συνήγορο λοιπόν των εθνικών μας δικαίων αποδεχόμαστε με τη Θεία Πρόνοια τη μεγάλη μας Προστάτιδα και εμπιστευόμαστε στην ευγενή συνείδησιν του μεγάλου Βρετανικού Έθνους την εθνικήν μας υπόθεση, κυρίως σε στιγμές, κατά τις οποίες ενούμενοι με την Ελλάδα θα ήταν δυνατό να συμβάλουμε με τις μικρές μας δυνάμεις σε επιτυχία του μεγάλου σκοπού.

Στο υπόμνημα προς τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας
Ελευθέριο Βενιζέλο, μέσω του προξένου της Ελλάδας
στη Λάρνακα τονιζόταν:

Εν Πλάτραις (Κύπρου) τη **16/29** Ιουλίου **1917**

ΕΞΟΧΩΤΑΤΕ,

Οι υποφαινόμενοι Έλληνες βουλευταί Κύπρου
αψηθύναμεν προς τον εντιμότατον επί των Αποικιών
Υπουργόν της Μεγάλης Βρετανίας υπόμνημα ούτινος
αντίγραφον λαμβάνομεν την τιμήν να κοινοποιήσωμεν
ώδε τη Υμετέρᾳ Εξοχότητι.

Ἡ Κυπρος, Εξοχώτατε, συμμερισθείσα καθ' ὅλην
την μακράν αὐτῆς ἱστορίαν των περιπετειῶν της
ελληνικῆς φυλῆς και μετασχούσα εκάστοτε των κοινῶν
υπέρ της ελληνικῆς ελευθερίας αγῶνων και θυσιῶν,
βιούσα δε ἀπό τεσσάρων περίπου δεκαετηρίδων ὑπό
φιλελεύθερον πολιτειακόν καθεστῶς ἀπέβλεψε
πάντοτε μετ' ευλόγων ἐλπίδων προς μέλλον ἀντάξιον
της καταγωγῆς της ἱστορίας και των πόθων αὐτῆς.

Τας ἐλπίδας ἡμῶν ἐδικαίωσεν αὐτή ἡ προστάτις
Δύναμις, ἥτις δεόντως ἐκτιμῶσα ἡμῶν τους πόθους και
τα εθνικά ἡμῶν δίκαια ἀναγνώρισσα προσέφερε κατὰ
το **1915** την Κύπρον προς την Μητέρα Πατρίδα, ἥτις τότε
διά λόγους ἐκφεύγοντας της ἀρμοδιότητος του
ἡμετέρου ἐλέγχου δεν ἀπεδέχθη την προσφοράν.

Ἡδη, Εξοχώτατε, κατὰ τους κρισίμους τούτους
καιρούς, οἱ Κύπριοι ἐκπληροῦντες καθήκον ἱερόν,
ἀλλά συγχρόνως και ἐνασκούντες δικαίωμα
ἀναμφισβήτητον, ἐκδηλούμεν ἀπαξ ἔτι τον προαιώνιον
και ἀναλλοίωτον ἡμῶν πόθον, ὅπως ἀποτελέσωμεν
ἀναπόσπαστον μέλος της μίας και μεγάλης Ἑλληνικῆς
πατρίδος.

Ἐμπιστευθέντες την τύχην ἡμῶν εἰς χείρας της
κραταιᾶς του Ἑλληνισμοῦ προστάτιδος, ἥτις
διακυβερνώσα την Κύπρον ἐχειραγώγησεν ἡμᾶς προς
την εθνικὴν ελευθερίαν, ἀπεκδεχόμεθα και παρά της
ἐνδόξου ἡμῶν Μητρὸς πάντοτε φίλης και νυν συμμάχου
της Μεγάλης Βρετανίας, την Μητρικὴν προστασίαν και
ἀντίληψιν.

Διατελούντες μετά βαθυτάτης
προς την Υμετέραν Εξοχότητα υπολήψεως και τιμής
ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΒΟΛΕΥΤΑΙ ΚΥΠΡΟΥ
Προς την Αυτού εξοχότητα
τον πρωθυπουργόν της Ελλάδος
Εις Αθήνας.

Παρά τις διαφωνίες στην Κύπρο, ο Βενιζέλος διαμηνούσε ή έλεγε ότι το Κυπριακό θα λυόταν κατ' ευχήν όπως ήθελαν οι Κύπριοι, μετά το πέρας του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου και αυτό το στήριζε στο γεγονός ότι η Αγγλία είχε προσφέρει την Κύπρο στην Ελλάδα το **1915**.

Ο Μητροπολίτης Κιτίου Μελέτιος Μεταξάκης σε ταξίδι του που είχε κάμει στην Ελλάδα είχε συναντηθεί και με τον Βενιζέλο και την 1ην Σεπτεμβρίου **1917** έγραφε στην εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας με αφορμή θέμα που είχε δημιουργηθεί:

Ο,τι αντελήφθην και έγραψα εξ Αθηνών προς τον Αρχιεπίσκοπον και είπον επανελθών και ιδιαιτέρως και εν συνελεύσεσιν είναι ταύτα: Ο κ. Βενιζέλος είναι βέβαιος ότι η Αγγλία θα δώση την Κύπρον εις την Ελλάδα, όχι δωρεάν, αλλ' επ' ανταλλάγματι της φιλίας μας. Φρονεί ότι όσον περισσότερον εξαρτάται από την Αγγλίαν θα διαθέση την Κύπρον τόσον ευκολώτερον θα γίνη η εθνική αυτής αποκατάστασις. Φόβον παρ' αυτώ αντελήφθημεν τούτον μόνον, μήπως η Αγγλία θέλουσα να συμβιβάση τας εν Μακεδονία ελληνοσερβικάς διαφοράς προς αποφυγήν του Δευτέρου Πολέμου πείση την Ελλάδα εις υποχωρήσεις εκεί με αποζημίωσιν την Κύπρον. Ταύτα προ του Δευτέρου Πολέμου μετά τούτον ερωτών αυτόν διά την υπόθεσιν μας, εν μόνον ήκουον παρ' αυτού στερεοτύπως: Θέλω να είσθε αισιόδοξος διά την υπόθεσιν σας". Αυτά ήκουσα ή αντελήφθην και αυτά μόνον και είπον και έγραψα μάλιστα δε και δημοσία.

Εξ άλλου ο "Ημερήσιος Τηλέγραφος" (**Daily Telegraph**) του Λονδίνου λίγες μέρες νωρίτερα (**31 Αυγούστου 1917**) δημοσιεύοντας αποσπάσματα από ομιλία που είχε κάμει ο Βενιζέλος στην ελληνική

Βουλή έγγραφε:

" Ο πρωθυπουργός κ. Βενιζέλος εξέφρασε την πεποίθησιν του ότι διά της πολιτικής του θα προσετίθετο εις την Ελλάδα η Νήσος Κύπρος κατά το πέρας του πολέμου, ως αντάλλαγμα διά την μεγέθυνσιν της Βουλγαρίας. Και ότι η πεποίθησις του Ελληνοσ πρωθυπουργού ήτο ορθή απέδειξε το γεγονός ότι υπό της Αγγλίας προσφοράς της Κύπρου εις την Ελλάδα, ήτις όμως προσφορά απέρριφθη υπό των τότε ευρισκομένων εν τη αρχή".

(Μεταγλώττιση)

ΕΞΟΧΟΤΑΤΕ,

Οι υποφαινόμενοι Έλληνες βουλευτές της Κύπρου απηυθύναμε προς τον εντιμότατο υπουργό των Αποικιών της Μεγάλης Βρετανίας υπόμνημα του οποίου έχουμε την τιμή να κοινοποιήσουμε αντίγραφο στην Εξοχότητά σας.

Η Κύπρος, Εξοχότατε, αφού συμμερίστηκε καθ' όλη τη μακρά της ιστορία τις περιπέτειες της ελληνικής φυλής και αφού πήρε μέρος κάθε φορά στους κοινούς αγώνες και θυσίες υπέρ της ελληνικής ελευθερίας, ζώντας δε από τεσσάρων περίπου δεκαετηρίδων υπό φιλελεύθερο πολιτειακό καθεστώς απέβλεψε πάντοτε με εύλογες ελπίδες προς μέλλον αντάξιο της καταγωγής της ιστορίας και των πόθων της.

Τις ελπίδες μας δικαίωσε αυτή η προστάτιδα Δύναμη, η οποία εκτιμώντας κατάλληλα τους πόθους μας και αναγνωρίζοντας και τα εθνικά μας δίκαια πρόσφερε κατά το **1915** την Κύπρο προς τη Μητέρα Πατρίδα, η οποία τότε για λόγους που εκφεύγουν την αρμοδιότητα του δικού μας ελέγχου δεν αποδέχθηκε την προσφορά.

Ηδη, Εξοχότατε, κατά τους κρίσιμους αυτούς καιρούς, οι Κύπριοι εκπληρώνοντες ιερό καθήκον, αλλά συγχρόνως και ασκούντες αναμφισβήτητον δικαίωμα, εκδηλώνουμε για μια ακόμη φορά τον προαιώνιο και αναλλοίωτο μς πόθο, όπως

αποτελέσουμε αναπόσπαστο μέλος της μιάς και μεγάλης Ελληνικής πατρίδας.

Εμπιστευθέντες την τύχην μας στα χέρια της κραταιής προστάτιδας του Ελληνισμού, η οποία κυβερνώντας την Κύπρο μας χειραγώγησε προς την εθνική ελευθερία, απεκδεχόμεστε και από την ένδοξη μας Μητέρα, που είναι πάντοτε φίλη και σύμμαχος της Μεγάλης Βρετανίας, τη Μητρική προστασία και αντίληψη.

Παρά τις διαφωνίες στην Κύπρο, ο Βενιζέλος διαμηνούσε ή έλεγε ότι το Κυπριακό θα λυόταν κατ' ευχήν όπως ήθελαν οι Κύπριοι, μετά το πέρας του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου και αυτό το στήριζε στο γεγονός ότι η Αγγλία είχε προσφέρει την Κύπρο στην Ελλάδα το **1915**.

Ο Μητροπολίτης Κιτίου Μελέτιος Μεταξάκης σε ταξίδι του που είχε κάμει στην Ελλάδα είχε συναντηθεί και με τον Βενιζέλο και την 1ην Σεπτεμβρίου **1917** έγραφε στην εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας με αφορμή θέμα που είχε δημιουργηθεί:

"Ο,τι αντελήφθην και έγραψα εξ Αθηνών προς τον Αρχιεπίσκοπον και είπον επανελθών και ιδιαιτέρως και εν συνελεύσεσιν είναι ταύτα: Ο κ. Βενιζέλος είναι βέβαιος ότι η Αγγλία θα δώση την Κύπρον εις την Ελλάδα, όχι δωρεάν, αλλ' επ' ανταλλάγματι της φιλίας μας. Φρονεί ότι όσον περισσότερο εξαρτάται από την Αγγλίαν θα διαθέση την Κύπρον τόσον ευκολώτερον θα γίνη η εθνική αυτής αποκατάστασις. Φόβον παρ' αυτώ αντελήφθημεν τούτον μόνον, μήπως η Αγγλία θέλουσα να συμβιβάση τας εν Μακεδονία ελληνοσερβικάς διαφοράς προς αποφυγήν του Δευτέρου Πολέμου πείση την Ελλάδα εις υποχωρήσεις εκεί με αποζημίωσιν την Κύπρον. Ταύτα προ του Δευτέρου Πολέμου. Μετά τούτον ερωτών αυτόν διά την υπόθεσιν μας, εν μόνον ήκουον παρ' αυτού στερεοτύπως: Θέλω να είσθε αισιόδοξος διά την υπόθεσιν σας". Αυτά ήκουσα ή αντελήφθην και αυτά μόνον και είπον και έγραψα μάλιστα δε και δημοσία".

(Μεταγλώττιση)

"Ό,τι αντιληφθηκα και έγγραψα από την Αθήνα προς τον Αρχιεπίσκοπο και είπα επιστρέφοντας στην Κύπρο και ιδιαίτερα και σε συνελεύσεις είναι αυτά: Ο κ. Βενιζέλος είναι βέβαιος ότι η Αγγλία θα δώσει την Κύπρο στην Ελλάδα, όχι δωρεάν, αλλά με αντάλλαγμα τη φιλία μας. Φρονεί ότι όσο περισσότερο εξαρτάται από την Αγγλία θα διαθέσει την Κύπρο τόσο ευκολότερα θα γίνει η εθνική αποκατάσταση. Αντιληφθήκαμε από αυτόν τον φόβο μόνο, μήπως η Αγγλία θέλοντας να συμβιβάσει τις ελληνοσερβικές διαφορές στη Μακεδονία, προς αποφυγή του Δευτέρου Πολέμου, πείσει την Ελλάδα σε υποχωρήσεις εκεί με αποζημίωση την Κύπρο. Αυτά προ του Δευτέρου Πολέμου. Μετά από αυτόν ερωτώντας τον για την υπόθεση μας, ένα μόνο άκουσα από αυτόν στερεότυπα: Θέλω να είσθε αισιόδοξοι για την υπόθεσή σας". Αυτά άκουσα ή αντιλήφθηκα και αυτά μόνα και είπα και έγγραψα μάλιστα δε και δημόσια".

Εξ άλλου ο "Ημερήσιος Τηλέγραφος" (**Daily Telegraph**) του Λονδίνου λίγες μέρες νωρίτερα (**31 Αυγούστου 1917**) δημοσιεύοντας αποσπάσματα από ομιλία που είχε κάμει ο Βενιζέλος στην ελληνική Βουλή έγραφε:

" Ο πρωθυπουργός κ. Βενιζέλος εξέφρασε την πεποίθηση του ότι με την πολιτική του θα προστίθετο στην Ελλάδα η Νήσος Κύπρος κατά το πέρας του πολέμου, ως αντάλλαγμα για τη μεγέθυνση της Βουλγαρίας. Και ότι η πεποίθηση του Έλληνα πρωθυπουργού ήταν ορθή απέδειξε το γεγονός ότι η προσφορά από την Αγγλία της Κύπρου στην Ελλάδα, η οποία όμως προσφορά απερρίφθη από τους ευρισκόμενους τότε στην εξουσία".